

KRATKI SADRŽAJ

1. DIO

Uvod 1

1. Zašto proučavati novac, bankarstvo i financijska tržišta? 3
2. Pregled financijskog sustava 23
3. Što je novac? 49

2. DIO

Financijska tržišta 65

4. Razumijevanje kamatnih stopa 67
5. Ponašanje kamatnih stopa 93
6. Rizična i ročna struktura kamatnih stopa 127
7. Tržište dionica, teorija racionalnih očekivanja
i hipoteza efikasnog tržišta 151

3. DIO

Financijske institucije 179

8. Ekonomska analiza financijske strukture 181
9. Bankarstvo i upravljanje financijskim institucijama 219
10. Bankarski sektor: struktura i konkurencija 247
11. Ekonomska analiza regulacije banaka 279

4. DIO

Središnje bankarstvo i provođenje monetarne politike 309

12. Struktura središnjih banaka i Sustava federalnih rezervi 311
13. Višestruko kreiranje depozita i određivanje ponude novca 333
14. Odrednice ponude novca 351
15. Instrumenti monetarne politike 373
16. Što središnje banke trebaju raditi? Ciljevi, strategija i
taktika monetarne politike 393

5. DIO

Međunarodne financije i monetarna politika 429

17. Devizno tržište 431
18. Međunarodni financijski sustav 459

6. DIO

Monetarna teorija 491

19. Potražnja za novcem 493
20. *IS-LM* model 513
21. Monetarna i fiskalna politika u *IS-LM* modelu 539
22. Analiza agregatne ponude i potražnje 561
23. Transmisijski mehanizmi monetarne politike: dokazi 583
24. Novac i inflacija 613
25. Racionalna očekivanja: implikacije za politiku 639

SADRŽAJ

1. DIO

Uvod 1

1. POGLAVLJE

<i>Zašto proučavati novac, bankarstvo i financijska tržišta?</i>	3
Pregled	3
Zašto proučavati financijska tržišta?	3
Tržište obveznica i kamatne stope	3
Tržište dionica	5
Devizno tržište	5
Zašto proučavati bankarstvo i financijske institucije?	7
Struktura financijskog sustava	7
Banke i druge financijske institucije	8
Financijske inovacije	8
Zašto proučavati novac i monetarnu politiku?	8
Novac i poslovni ciklusi	9
Novac i inflacija	10
Novac i kamatne stope	12
Provođenje monetarne politike	12
Fiskalna politika i monetarna politika	12
Kako ćemo proučavati novac, bankarstvo i financijska tržišta	13
Istraživanje interneta	14
Prikupljanje i grafičko prikazivanje podataka	15
Vježbe na Internetu	15
Završna razmatranja	16
Sažetak 17 • Ključni pojmovi 18 • Pitanja i problemi 18 • Vježbe na Internetu 19 • Reference na Internetu 19	

DODATAK 1. POGLAVLJU

<i>Definiranje agregatne proizvodnje, dohotka, razine cijena i stope inflacije</i>	20
Agregatna proizvodnja i dohodak	20
Realne nasuprot nominalnim veličinama	20
Agregatna razina cijena	21
Stope rasta i stopa inflacije	22

2. POGLAVLJE

<i>Pregled financijskog sustava</i>	23
Pregled	23
Funkcije financijskih tržišta	23
Struktura financijskih tržišta	25
Tržišta dužničkog i vlasničkog kapitala	25
Primarna i sekundarna tržišta	26

Burze i izvanburzna tržišta	27
Tržišta novca i kapitala	27
Instrumenti financijskog tržišta	28
Instrumenti tržišta novca	28
Praćenje financijskih vijesti Stope tržišta novca	30
Instrumenti tržišta kapitala	31
Internacionalizacija financijskih tržišta	33
Međunarodno tržište obveznica, euroobveznice i eurovalute	33
Svjetska tržišta dionica	34
Praćenje financijskih vijesti Strani burzovni indeksi	34
Uloga financijskih posrednika: neizravno financiranje	35
Transakcijski troškovi	35
Global Važnost financijskih posrednika u odnosu na tržišta vrijednosnica: međunarodna usporedba	36
Dijeljenje rizika	36
Asimetrične informacije: negativna selekcija i moralni hazard	37
Vrste financijskih posrednika	39
Depozitne institucije	39
Ugovorne štedne institucije	40
Investicijski posrednici	42
Regulacija financijskog sustava	44
Povećanje informacija dostupnih investitorima	44
Osiguravanje stabilnosti financijskih posrednika	44
Financijska regulacija u inozemstvu	46
Sažetak 46 • Ključni pojmovi 47 • Pitanja i problemi 47 • Vježbe na Internetu 48 • Reference na Internetu 48	

3. POGLAVLJE

<i>Što je novac?</i>	49
Pregled	49
Značenje novca	49
Funkcije novca	50
Sredstvo razmjene	50
Jedinica obračuna	51
Sredstvo čuvanja vrijednosti	52
Razvoj platnog sustava	53
Robni novac	53
Fiducijarni novac	53
Čekovi	54
Elektroničko plaćanje	54
E-novac	54
E-Financije Zašto su Skandinavci toliko ispred Amerikanaca u korištenju elektroničkog plaćanja?	55
E-Financije Postajemo li bezgotovinsko društvo?	56

Mjerenje novca	56
Monetarni agregati Federalnih rezervi	56
Praćenje financijskih vijesti Monetarni agregati	58
FYI Gdje su svi ti američki dolari?	59
Koliko su pouzdani podaci o novcu?	59
Sažetak 61 • Ključni pojmovi 62 • Pitanja i problemi 62 •	
Vježbe na Internetu 63 • Reference na Internetu 63	

2. DIO

Financijska tržišta 65

4. POGLAVLJE

<i>Razumijevanje kamatnih stopa</i>	67
Pregled	67
Mjerenje kamatnih stopa	67
Sadašnja vrijednost	67
Primjena Jednostavna sadašnja vrijednost	69
Primjena Koliko vrijedi taj glavni zgoditak na lutriji?	70
Četiri vrste instrumenata na kreditnom tržištu	70
Prinos do dospijeca	71
Primjena Prinos do dospijeca na jednostavni kredit	71
Primjena Prinos do dospijeca i godišnja otplata na kredit s fiksnom otplatom	73
Primjena Prinos do dospijeca i cijena obveznice za kuponsku obveznicu	75
Primjena Vječna obveznica	77
Global Negativne stope na trezorske zapise? Japan pokazuje put	78
Prinos na diskontnoj osnovi	79
Primjena Čitanje časopisa <i>Wall Street Journal</i> : stranica o obveznicama	80
Praćenje financijskih vijesti Cijene obveznica i kamatne stope	81
Razlika između kamatnih stopa i povrata	83
FYI Pomoć ulagačima pri izboru željenoga kamatnog rizika	85
Dospijec i volatilnost povrata na obveznicu: kamatni rizik	86
Sažetak	87
Razlika između realnih i nominalnih kamatnih stopa	87
Primjena Izračunavanje realnih kamatnih stopa	89
FYI Od uvođenja TIPS-a u SAD-u se mogu pratiti realne kamatne stope	90
Sažetak 90 • Ključni pojmovi 91 • Pitanja i problemi 91 •	
Vježbe na Internetu 92 • Reference na Internetu 92	

5. POGLAVLJE	
<i>Ponašanje kamatnih stopa</i>	93
Pregled	93
Odrednice potražnje za imovinom	93
Bogatstvo	94
Očekivani povrati	94
Rizik	95
Likvidnost	95
Teorija potražnje za imovinom	95
Ponuda i potražnja na tržištu obveznica	95
Krivulja potražnje	96
Krivulja ponude	98
Tržišna ravnoteža	98
Analiza ponude i potražnje	99
Promjene ravnotežne kamatne stope	99
Pomaci potražnje za obveznicama	100
Pomaci ponude obveznica	103
Primjena Promjene kamatne stope zbog očekivane inflacije:	
Fisherov učinak	105
Primjena Promjene kamatne stope zbog ekspanzije	
u poslovnom ciklusu	106
Primjena Objašnjenje niskih japanskih kamatnih stopa	109
Primjena Čitanje rubrike Credit Markets u <i>Wall Street Journalu</i>	109
Praćenje financijskih vijesti Rubrika <i>Credit Markets</i> 110	
Ponuda i potražnja na tržištu novca:	
okvir preferencije likvidnosti	111
Promjene ravnotežnih kamatnih stopa	
u okviru preferencije likvidnosti	113
Pomaci potražnje za novcem	113
Pomaci ponude novca	114
Primjena Promjene ravnotežne kamatne stope zbog promjena	
dohotka, razine cijena ili ponude novca	114
Promjene dohotka	114
Promjene razine cijena	114
Promjene ponude novca	115
Primjena Novac i kamatne stope	116
Smanjuje li viša stopa rasta ponude novca kamatne stope?	118
Praćenje financijskih vijesti Prognoziranje kamatnih stopa 122	
Sažetak 123 • Ključni pojmovi 124 • Pitanja i problemi 124 •	
Vježbe na Internetu 125 • Reference na Internetu 126	

6. POGLAVLJE

<i>Rizična i ročna struktura kamatnih stopa</i>	127
Pregled	127
Rizična struktura kamatnih stopa	127
Rizik neplaćanja	127
Primjena Bankrot Enrona i razlika između Baa i Aaa	131
Likvidnost	131
Razmatranja o porezu na dohodak	132
Sažetak	134
Primjena Učinci Bushovog smanjenja poreza na kamatne stope na obveznice	134
Ročna struktura kamatnih stopa	134
Praćenje financijskih vijesti Krivulje prinosa	136
Teorija očekivanja	136
Teorija segmentiranih tržišta	140
Teorije premije likvidnosti i teorija preferiranog dospijea	141
Dokazi o ročnoj strukturi	144
FYI Krivulja prinosa kao instrument za prognostiranje inflacije i poslovnog ciklusa	144
Sažetak	145
Primjena Interpretiranje krivulja prinosa, 1980.–2006.	145
Sažetak 147 • Ključni pojmovi 147 • Pitanja i problemi 147 • Vježbe na Internetu 149 • Reference na Internetu 149	

7. POGLAVLJE

<i>Tržište dionica, teorija racionalnih očekivanja i hipoteza efikasnog tržišta</i>	151
Pregled	151
Izračunavanje cijene obične dionice	151
Model vrednovanja u jednom razdoblju	152
Uopćeni model vrednovanja dividendi	153
Gordonov model rasta	153
Kako tržište određuje cijene dionica	154
Primjena Monetarna politika i cijene dionica	156
Primjena Teroristički napad 11. rujna, skandal Enrona i tržište dionica	156
Teorija racionalnih očekivanja	157
Formalni iskaz teorije	158
Logika u pozadini teorije	159
Implikacije teorije	159

Hipoteza efikasnog tržišta: Racionalna očekivanja na financijskim tržištima	160
Logika u pozadini hipoteze	161
Jača verzija hipoteze efikasnog tržišta	162
Dokazi o hipotezi efikasnog tržišta.	163
Dokazi koji govore u prilog efikasnosti tržišta	163
Primjena Bi li devizni tečaj trebao pratiti model slučajnog pomaka?	165
Dokazi protiv efikasnosti tržišta	166
Pregled dokaza o hipotezi efikasnog tržišta	168
Primjena Praktični vodič za ulaganja na tržištu dionica	168
Koliko su vrijedna objavljena izvješća investicijskih savjetnika?	168
Praćenje financijskih vijesti Cijene dionica 169	
Trebate li biti sumnjičavi kad su u pitanju vruće vijesti?	170
FYI Trebate li unajmiti majmuna za investicijskog savjetnika? 170	
Rastu li cijene dionica uvijek kada su vijesti dobre?	171
Pravila efikasnog tržišta za ulagača	171
Dokazi o racionalnim očekivanjima na drugim tržištima.	172
Primjena Što nam slom na Crni ponedjeljak 1987. i tehnološki slom 2000. govore o racionalnim očekivanjima i efikasnom tržištu?	173
Biheaviorističke financije.	174
Sažetak 175 • Ključni pojmovi 176 • Pitanja i problemi 176 • Vježbe na Internetu 177 • Reference na Internetu 177	

3. DIO **Financijske institucije 179**

8. POGLAVLJE	
<i>Ekonomska analiza financijske strukture</i>	181
Pregled	181
Temeljne činjenice o financijskoj strukturi širom svijeta.	181
Transakcijski troškovi.	184
Kako transakcijski troškovi utječu na financijsku strukturu.	184
Kako financijski posrednici smanjuju transakcijske troškove	185
Asimetrične informacije: negativna selekcija i moralni hazard	186
Problem „mačka u vreći”: kako negativna selekcija utječe na financijsku strukturu	187
„Mački u vreći” na tržištima dionica i obveznica	187
Instrumenti koji pomažu u rješavanju problema negativne selekcije	188
FYI Implozija Enrona 189	
Kako moralni hazard utječe na izbor između dužničkih ugovora i ugovora o vlastitom ulaganju	192
Moralni hazard u ugovorima o vlasničkom ulaganju: problem principala i agenta	192
Instrumenti za pomoć pri rješavanju problema principala i agenta	194

Kako moralni hazard utječe na financijsku strukturu tržišta dužničkih instrumenata . . .	195
Instrumenti koji pomažu riješiti moralni hazard u dužničkim ugovorima	196
Sažetak	198
Sukobi interesa	199
Zašto brinemo o sukobu interesa?	199
Zašto dolazi do sukoba interesa?	200
Sukob interesa Kralj, dama i dečko interneta	200
Što je učinjeno da bi se otklonio sukob interesa?	202
Sukob interesa Propast Arthura Andersena	202
Primjena Financijski razvoj i ekonomski rast	204
Primjena Je li Kina protuprimjer za važnost financijskog razvoja?	205
Financijske krize i agregatna Ekonomska aktivnost.	206
Čimbenici koji uzrokuju financijske krize	206
Primjena Financijske krize u Sjedinjenim Državama	208
FYI Primjer financijske krize: Velika depresija	210
Primjena Financijske krize u zemljama s tržištima u nastajanju: Meksiko, 1994. – 1995., Istočna Azija, 1997. – 1998. i Argentina, 2001.–2002.	211
Sažetak 215 • Ključni pojmovi 216 • Pitanja i problemi 216 • Vježbe na Internetu 217 • Reference na Internetu 217	
9. POGLAVLJE	
<i>Bankarstvo i upravljanje financijskim institucijama</i>	<i>219</i>
Pregled	219
Bilanca banke	219
Pasiva	219
Aktiva	222
Osnove bankarstva	223
Opća načela upravljanja bankama	226
Upravljanje likvidnošću i uloga rezervi	226
Upravljanje imovinom.	229
Upravljanje obvezama.	230
Upravljanje adekvatnošću kapitala	231
Primjena Strategije upravljanja kapitalom banke	233
Primjena Je li smanjenje kapitala uzrokovalo oskudicu kredita ranih 90-ih godina 20. stoljeća?	234
Upravljanje kreditnim rizikom	234
Provjera i nadgledanje.	235
Dugoročni odnosi s klijentima	236
Okvirni krediti.	237
Kolateral i kompenzacijska salda	237
Racioniranje kredita	238

Upravljanje rizikom kamatne stope	239
Analiza jaza i prosječno vrijeme vezivanja.	239
Primjena Strategije za upravljanje rizikom kamatne stope	241
Izvanbilančne aktivnosti	241
Prodaja kredita.	241
Ostvarivanje prihoda od naknada	242
Aktivnosti trgovanja i tehnike upravljanja rizikom.	242
Global Barings, Daiwa, Sumitomo i Allied Irish: nestašni trgovci i problem principala i agenta	243
Sažetak	244
Ključni pojmovi	245
Pitanja i problemi	245
Vježbe na Internetu	246
Reference na Internetu	246
10. POGHLAVLJE	
<i>Bankarski sektor: struktura i konkurencija.</i>	<i>247</i>
Pregled	247
Povijesni razvoj bankovnog sustava.	247
Mnogobrojne regulatorne agencije	249
Financijske inovacije i razvoj bankarskog sektora	250
Odgovori na promjene uvjeta potražnje: volatilnost kamatnih stopa	251
Odgovori na promjene uvjeta ponude: informacijska tehnologija	252
E-financije Hoće li virtualne banke nadjačati stvarne banke u bankarskoj industriji?	254
Izbjegavanje postojeće regulative	255
Financijske inovacije i opadanje tradicionalnog bankarstva.	257
Struktura sektora poslovnog bankarstva u SAD-u	261
Ograničenja otvaranja podružnica.	262
Odgovor na ograničavanje broja podružnica	263
Okrupnjavanje banaka i poslovanje na nacionalnoj razini	264
E-financije Informacijska tehnologija i okrupnjavanje banaka	265
Riegle-Nealov zakon o međudržavnom bankarstvu i učinkovitosti otvaranja podružnica iz 1994.	266
Global Usporedba strukture bankarskog sektora u Sjedinjenim Državama i inozemstvu	266
Kako će u budućnosti izgledati struktura bankarskog sektora Sjedinjenih Država?.	267
Možemo li okrupnjavanje banaka i pružanje usluga na saveznoj razini smatrati pozitivnim?	268
Odvajanje bankarskog sektora od sektora drugih financijskih usluga	269
Nagrizanje Glass-Steagallova zakona.	269
Gramm-Leach-Blileyev zakon o modernizaciji financijskih usluga iz 1999. godine: opoziv Glass-Steagallova zakona	269
Posljedice za financijsko okrupnjavanje	270
Odvajanje bankarskih od drugih financijskih usluga u drugim zemljama	270
Industrija štednje: regulativa i struktura	271
Štedno-kreditne zadruge	271
Uzajamne štedne banke.	271
Kreditne unije	272

Međunarodno bankarstvo	272
Tržište eurodolara	273
Global Ironičan nastanak tržišta eurodolara	273
Struktura američkog bankarstva izvan Sjedinjenih Država	274
Strane banke u Sjedinjenim Državama	275
Sažetak 276 • Ključni pojmovi 277 • Pitanja i problemi 277 •	
Vježbe na Internetu 278 • Reference na Internetu 278	
11. POGLAVLJE	
<i>Ekonomska analiza regulacije banaka</i>	<i>279</i>
Pregled	279
Asimetrične informacije i regulacija banaka	279
Državna sigurnosna mreža: osiguranje depozita i FDIC.	279
Global Širenje državnog osiguranja depozita diljem svijeta: je li to dobra stvar?	281
Ograničavanje ulaganja u određene vrste imovine i kapitalni zahtjevi.	283
Nadzor banaka: izdavanje dozvola i provjera	285
Global Basel 2: je li neprimjenjiv?	285
Procjena upravljanja rizikom	287
Obveze izvješćivanja.	287
Zaštita potrošača	288
E-financije Elektroničko bankarstvo: novi izazovi za regulaciju bankarskog poslovanja	289
Ograničavanje konkurencije	291
Regulacija međunarodnog bankarstva	291
Problemi u reguliranju međunarodnog bankarstva	291
Sažetak	292
Američka bankarska kriza i kriza štedno-kreditnih institucija 80-ih godina 20. stoljeća: Zašto?	292
Rane faze krize	293
Kasnije faze krize: popuštanje regulative	295
Zakon o konkurentskoj jednakosti u bankarstvu iz 1987. godine	296
Politička ekonomija krize štedno-kreditnog sektora.	296
FYI Problem principala i agenta na djelu: Charles Keating i skandal štedno-kreditne institucije Lincoln Savings and Loan	297
Problem principala i agenta za regulatore i političare.	298
Spašavanje štedno-kreditnog sektora: zakon o reformi, rehabilitaciji i ovrsi financijskih institucija iz 1989. godine.	299
Zakon o unapređenju poslovanja savezne korporacije za osiguranje depozita iz 1991. godine	300
Bankarske krize diljem svijeta	302
Skandinavija	302
Latinska Amerika	303
Rusija i Istočna Europa	303
Japan	304